

Niet afhaken, maar afmaken

Samen naar een efficiënter aanpak van schooluitval

Initiatiefvoorstel van PvdA Haarlem

Inleiding

Voortijdig schoolverlaten is een groot maatschappelijk probleem. Leerlingen die zonder diploma van school gaan, hebben een grotere kans om (langdurig) werkloos of arbeidsongeschikt te worden. Bijna de helft van alle werkzoekenden heeft geen startkwalificatie en onder jongeren is dat bijna tweederde. Ook de kans om aanraking met politie en justitie te komen is groter. Daarnaast blijken er meer gezondheidsproblemen op te treden en het vooruitzicht op armoede en sociale uitsluiting is groter ((Maassen van den Brink & Groot, 2007. Het is daarom van groot belang om een doelmatig en doeltreffend beleid te voeren op het bestrijden en vooral voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

Naar aanleiding van de publicatie van de jaarverslagen van Leerplicht Haarlem en RMC hebben we een groot aantal gesprekken met leerlingen, docenten, ouders en andere betrokkenen gevoerd om te achterhalen wat de achterliggende redenen kunnen zijn voor spijbelen en schooluitval. Daarnaast is er vanuit de PvdA een werkgroep gestart waarin enkele partijleden en mensen uit het veld de degenen over onderwijs hebben gekruist.

De leerlingen waarmee we gepraat hebben gaven aan dat vooral het gebrek aan motivatie bij hen zelf een reden is om af te haken. De demotivatie wordt gevoed door een verkeerde studiekeus, foute vrienden, onverschilligheid van de school en gebrek aan kwaliteit van het onderwijs. 'Ik heb het gevoel dat ik sinds de middelbare school niets meer geleerd heb.' zei een geïnterviewde leerling over zijn studie. Ook de sfeer op school en de lesuitval worden soms als demotiverend ervaren.

Ouders gaven aan dat ze vooral het gemis aan discipline en handhaving van regels op school als basis voor uitval zien. Te laat komen verstoort de klas en wordt soms niet gesanctioneerd. Het gebrek aan mentoring en coaching van de leerling bij het maken van een schoolkeuze, het tekort aan stageplaatsen en het hebben van een bijbaantje zien de ouders ook als oorzaak voor schooluitval. Verder worden als mogelijke oorzaken voor schooluitval genoemd: (opvoed)problematiek thuis, sociale controle op school omdat veel leerlingen elkaar kennen en het tekort aan aandacht dat de ouders aan hun kinderen geven omdat ze bijvoorbeeld beiden moeten werken.

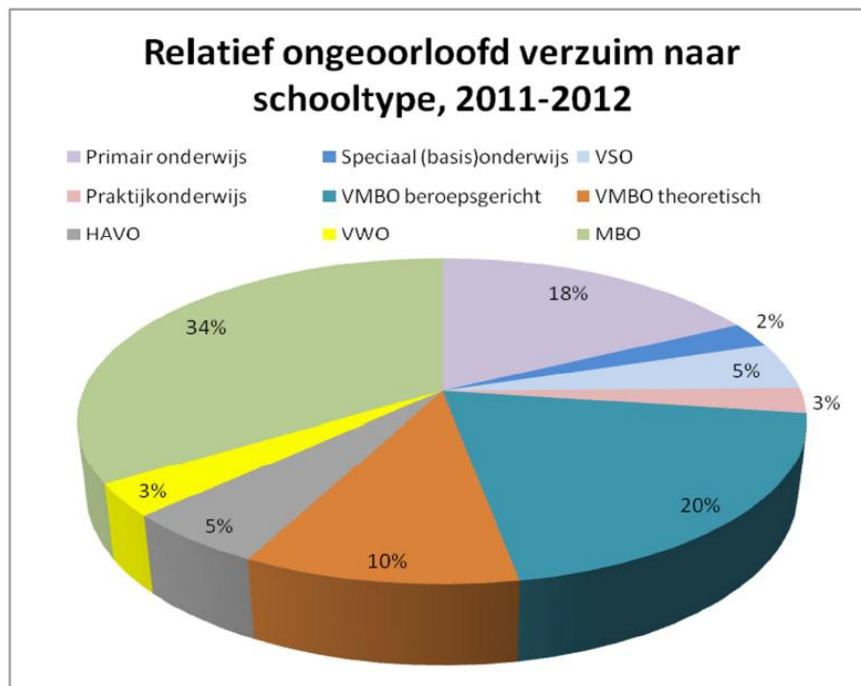
Docenten en andere betrokkenen zoals welzijnswerkers die veel met de doelgroep te maken hebben, zeggen dat schooluitval vooral te wijten is aan gebrek aan motivatie bij de leerling. 'Ellende thuis', het niet aankunnen van het niveau en het ontbreken van perspectief op werk door het volgen van zogenaamde pretopleidingen. Er is ook gezegd dat een aantal leerlingen vaardigheden missen zoals hoe je met conflicten omgaat en het kunnen maken van een dagindeling. Ook zou het niet helemaal duidelijk zijn waar scholen moeten zijn als ze te maken hebben met een leerling die extra zorg nodig heeft.

Wat echter na al die gesprekken, ontmoetingen en bijeenkomsten blijft hangen is de enorme betrokkenheid van iedereen bij onderwijs. Er is niemand die zijn schouders ophaalt als het gaat om het welzijn van de leerling. En dat biedt goede hoop om er de schouders onder te zetten, samen op weg naar een efficiënter aanpak van schooluitval.

Aanbevelingen

Het zorgwekkend verzuim (meer dan 16 uur verzuim in 4 weken) is toegenomen. En juist dit verzuim is een sterk signaal voor schooluitval. Als je verder naar de jaarverslagen ¹ van de leerplicht en het Regionale Meld- en Coördinatiepunt (RMC) kijkt, zijn er twee zaken die meteen opvallen. Terwijl een derde van de leerplichtigen in Haarlem-Oost en Schalkwijk woont, nemen deze twee stadsdelen meer dan de helft van de voortijdige schoolverlaten (vsv) voor hun rekening. Dat is een duidelijke oververtegenwoordiging.

Daarnaast zijn het MBO en het VMBO gezamenlijk verantwoordelijk voor bijna tweederde van het aantal meldingen van relatief ongeoorloofd verzuim (spijbelen). Deze twee schoolsoorten zijn dus ook oververtegenwoordigd in het schoolverzuim.

Figuur 4 Grafische weergave van het ongeoorloofd verzuim naar schooltype

¹ Jaarverslagen Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) voortijdig schoolverlaten en CAREL Zuid-en Midden-Kennemerland en Jaarverslag leerplicht Haarlem 2011-2012

Dit initiatiefvoorstel vraagt het College van B&W bij de aanpak van voortijdig schoolverlaten zich op drie punten te focussen; preventie, de wijken en (v)mbo.

1) Focus op preventie.

Taalachterstanden die jong zijn opgelopen zijn later moeilijk in te halen. Van alle peuters die ondersteuning bij hun ontwikkeling nodig hebben (vve-geïndiceerd) gaat 30% niet naar een peuterspeelzaal. In de wijken Haarlem-Oost en Schalkwijk ligt dit percentage hoger. Voor sommige ouders vormt de eigen bijdrage die ze voor een peuterspeelzaal moeten betalen een drempel. Een andere belangrijke reden is dat (allochtone) ouders bang zijn dat hun kind de moedertaal kwijt zal raken als het al vroeg naar een peuterspeelzaal gaat. Daarom zetten we in op een groter bereik van de vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) aan peuters. De nieuwe vve coördinator kan ik hier een belangrijke rol in spelen.

De zomerschool kan ook helpen bij het wegwerken van achterstanden. Scholen kunnen een betere begeleiding bieden bij de overgang van primair naar middelbaar onderwijs. Het brugklasjaar blijkt een invloed te hebben te hebben op de latere kans op schooluitval.

Problemen thuis, schulden, drugsgebruik etc. kunnen tot spijbelen en schooluitval leiden. Hoe eerder dit soort problemen en gedragsstoornissen door bijvoorbeeld het CJG, de huisarts of de school gesignaleerd en aangepakt worden hoe beter. Hiervoor is een goede samenwerking en afstemming tussen alle ketenpartners van essentieel belang.

Het rapport niet meegeven waarvan de ouders niet op het oudergesprek verschenen zijn, is een stok achter de deur om ouderbetrokkenheid te stimuleren. Betrokkenheid van de ouders bij de leerling kan namelijk veel problemen voorkomen.

Veel leerlingen weten niet zo goed wat ze later willen worden en kiezen daarom een school of studie die misschien niet zo goed bij hen past.

Mentoring, coaching en (huiswerk)begeleiding door de school in samenwerking met de (allochtone) zelforganisaties kunnen hierbij helpen. Spijbelen is een goede indicator voor schooluitval. Het is nu zo dat als er binnen 4 weken een verzuim van meer dan 16 uur is, een melding bij de leerplichtambtenaar gedaan moet worden. Deze schijft daarna een brief naar de betrokken leerling en ouders/verzorgers. Het is echter zo dat hoe sneller je actie bij spijbelen onderneemt, hoe groter de kans is dat de leerling terugkomt en ook niet meer spijbelt. We moeten eropaf, aanbellen zodat er ook meteen kennis met de ouders gemaakt kan worden.

2) Focus op de wijk.

Haarlem-Oost en Schalkwijk zijn oververtegenwoordigd in de cijfers van vsv. Terwijl 33% van de leerplichtigen in Haarlem-Oost en Schalkwijk woont nemen deze twee stadsdelen 52% van de voortijdige schooluitval voor hun rekening.

Wijk	Totaal aantal jongeren 18-23 jaar	Totaal aantal vsv-ers
01 Oude stad	597	51
02 Spoorbaan Leiden	659	62
03 Haarlem Oost	917	152
04 Haarlemmerhoutkwartier	438	31
05 Westoever Noorder Buitenspaarne	1017	83
06 Ter Kleef en Te Zaanen	759	54
07 Oud Schoten en Spaarndam	612	86
08 Duinwijk	291	16
09 Schalkwijk	1460	265
Totaal gemeente Haarlem	6750	800

De wijk is echter ook vaak de vindplaats van overbelaste jongeren. We willen dat er samen met alle 'spelers' in de wijk samengewerkt wordt om schooluitval te voorkomen. De sociale wijkteams die dit jaar zowel in Haarlem-Oost als in Schalkwijk gestart zijn kunnen een essentiële rol vervullen bij het tijdig signaleren van knelpunten. De sociale wijkteams kunnen hierbij expliciet aansluiting zoeken bij de scholen in de wijk en het Nova College. Misschien is het mogelijk dat ze zelfs bij het zorgadviesteam (ZAT) van de school aanschuiven.

Onze wijken kennen gelukkig ook veel betrokken burgers en organisaties. Deze hebben de leerlingen vaak in beeld of krijgen ze zelfs over de vloer. Het sociale wijkteam kan naast met deze betrokken burgers en organisaties samen te werken, misschien ook zo'n betrokken iemand in het wijkteam opnemen.

3) Focus op (V)MBO. Schooluitval moet bestreden worden waar deze het meest voorkomt. Omdat het MBO en VMBO het leeuwendeel van de vsv voor hun rekening nemen is een focus op deze twee schoolsoorten geen overbodige luxe. Scholen kunnen een betere begeleiding bieden bij de overgang van het VMBO naar het MBO zodat meer leerlingen voor een studie kiezen die beter bij hen past en die ze aankunnen. De gemeente en het bedrijfsleven zouden het (V)MBO kunnen faciliteren bij het organiseren van beroepsoriëntatiedagen zodat leerlingen een betere keus kunnen maken.

We hopen met dit initiatiefvoorstel bij te dragen aan een efficiëntere aanpak van schooluitval.

PvdA-fractie Haarlem

Moussa Aynan